

Vesna Miović, *Dubrovačka Republika U Spisima Namjesnika Bosanskog Ejaleta I Hercegovackog Sandžaka*, (Bosna Eyaleti ile Hersek Sancakbeylerine Ait Belgelerde Dubrovnik Cumhuriyeti), Dubrovnik 2008, ISBN: 978–953–55146–0–2, 280 sayfa.

M. Akif ERDOĞRU*

Prof. Miović Hırvatça olarak yeni yayımlanmış bu kitabında Dubrovnik Devlet Arşivi'nde saklanan 1643 ile 1807 yılları arasına tarihlenen 321 tane *buyrulduyu* özetliyor ve kronolojik bir sıraya koyuyor. Bosna ve Hersek beylerinin bir listesini ve bu beylere ait *buyruldu*, *arzuhal* ve *mühür*lerini veriyor. Bu Paşalara ait mühürlerin baskıları çok iyidir. İngilizce bir özet ile dizin vardır. Bu beylerin Dubrovnik yöneticileriyle ilişkilerinin mahiyeti gözler önüne seriliyor. Bilindiği gibi Bosna beyleriyle Dubrovnikliler arasında çok sıkı ticari ilişkiler oldu. Bu beylere ait belgelerin saklanması Dubrovnik devlet geleneği açısından önemli. Dubrovnikli elçiler ve dragomanlar elde ettikleri belgelerin bir suretini Dubrovnik Arşivi'ne koymuşlar.

Kitapta mühürleri basılan Bosna sancağının beyleri:

1. Deli Hüseyin Paşa 1643
2. Derviş Mehmed Paşa 1648
3. Sarhoşoğlu Hasan Paşa 1649
4. Defterdarzade Mehmed Paşa 1650
5. Fazlı Paşa 1654
6. Seydi Ahmed Paşa 1657
7. Köse Ali Paşa 1661
8. İbrahim Paşa 1669
9. Müfettiş Mehmed Paşa 1670
10. Seyfullah Paşa 1703
11. Elçi Hacı İbrahim Paşa 1704
12. Sirke Osman Paşa 1706
13. Sarı Ahmed Paşa 1712
14. Numan Paşa 1714
15. Sarı Musatafa Paşa 1715
16. Uzun Hacı Yusuf Paşa 1716
17. Kara Mustafa Paşa 1716
18. Defterdar Osman Paşa 1719
19. Topal Osman Paşa 1720, 1731

* Prof. Dr., Ege Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü, İZMİR.

20. Muhsinzade Abdullah Paşa 1721, 1748
21. Gazi Ahmed Paşa 1728
22. Kabakulak Hacı İbrahim Paşa 1732
23. Hekimoğlu Ali Paşa 1736, 1747
24. Ayvaz Gazi Mehmed Paşa 1741, 1742
25. Gümrükçü Yegen Mehmed Paşa 1742
26. Bostancı Süleyman Paşa 1746
27. Koca Hacı Ebubekir Paşa 1749–50
28. Abdullah Paşa 1750–51
29. Ahmed Paşa 1752–66
30. Hacı Mehmed Paşa 1753, 1757, 1758, 1760
31. Sopa Salan Ahmed Kamil Paşa 1756–57
32. Muhsinzade Mehmed Paşa 1761–63
33. Moldovan Ali Paşa 1764
34. Kapdan Mehmed Paşa 1765
35. Silahdar Mehmed Paşa 1767, 1778
36. Dağistanlı Ali Paşa 1775, 1777
37. Ayvazzade Hacı Halil Paşa 1775
38. Nişancı Mustafa Paşa 1780
39. Defterdarzade Abdullah Paşa 1781
40. Moralı Ahmed Paşa 1785
41. Sırrı Selim Paşa 1786
42. Egribozlu Ebubekir Paşa 1788, 1802
43. Arslan Ahmed Paşa 1789
44. Hacı Salih Paşa 1790
45. Hüsameddin Paşa 1793
46. Perişan Mustafa Paşa 1797
47. Vanlı Mehmed Paşa 1799, 1800, 1801
48. Yenişehirli Mustafa Paşa 1805
49. Husrev Mehmed Paşa 1807

Kitapta mühürleri basılan Hersek sancağının beyleri:

1. Cengiz Ali Paşa 1650, 1663
2. Sohrab Mehmed Paşa 1664
3. Mahmud Paşa 1667
4. İbrahim beg 1668
5. Ali Paşa 1675
6. Veli Paşa 1676
7. Gürcü Mehmed Paşa 1682, 1685
8. Hasan Paşa 1682
9. Mehmed Mustafa Paşa 1683
10. Hüseyin Paşa 1686

11. Selim Paşa 1691
12. Receb Paşa 1701
13. Mustafa Paşa 1702
14. Sarı Ahmed Paşa 1703
15. İbrahim Paşa 1705
16. Seyfullah Paşa 1706
17. Durmuş Paşa 1712
18. Ebubekir Paşa 1713
19. Süleyman Bey 1715
20. Ebubekir Paşa 1719
21. Rüstem Paşa 1728
22. Mehmed Paşa 1731
23. Murad Paşa 1746

Deli Hüseyin Paşa'nın tuz ile ilgili olarak Gabele kadısına gönderdiği 1643 tarihli buyruhdusunu burada veriyorum: (Kitapta tıpkıbasımı s. 21'dedir)

1. şeriat-şiar Mevlana Gabele kadısı zide kadruhu
2. Dubrovenik begleri bu canibe mektub gönderüb Gabele iskelesinde tuz bey'ine tayin olunan âdemlerine altun ve gümüş hususunda
3. emr-i şerife muhalif taaddi etdirüb ve haric memleketlerden getirülmeye bazı garazi akçalar aldırub rencide olundukların bildirdikleriyle
4. buyruldu tahrir ve irsal olunub vüsulünde gerekdir ki ilam eyledikleri üzere âdemlerine cefa olunduğu vaki
5. ise caiz degildir minbad merkuamların ol canibde olan âdemlerine akça ve gurus ve altını emr-i şerife muhalif ziyadeye
6. aldırımayub ve mezkûrların âdemlerin himayet edüb bir dahi şikâyet etdirme yesin deyü buyruldu fi 12 Şevval sene 1053/ 1643

Sonuç olarak, Prof. Mioviç, Dubrovnik Osmanlı ilişkilerin bir yönünü de bu kaliteli kitapla tamamlamış oluyor. Böylesine hacimli ve yorucu bir çalışmayı gördükten sonra kendisini tebrik etmemek elde değil. Umarım Türkiye'den bu çalışmalar bir karşılık gelir. Böylece bir boşluk iki taraftan güçlü şekilde doldurulmuş olur.

